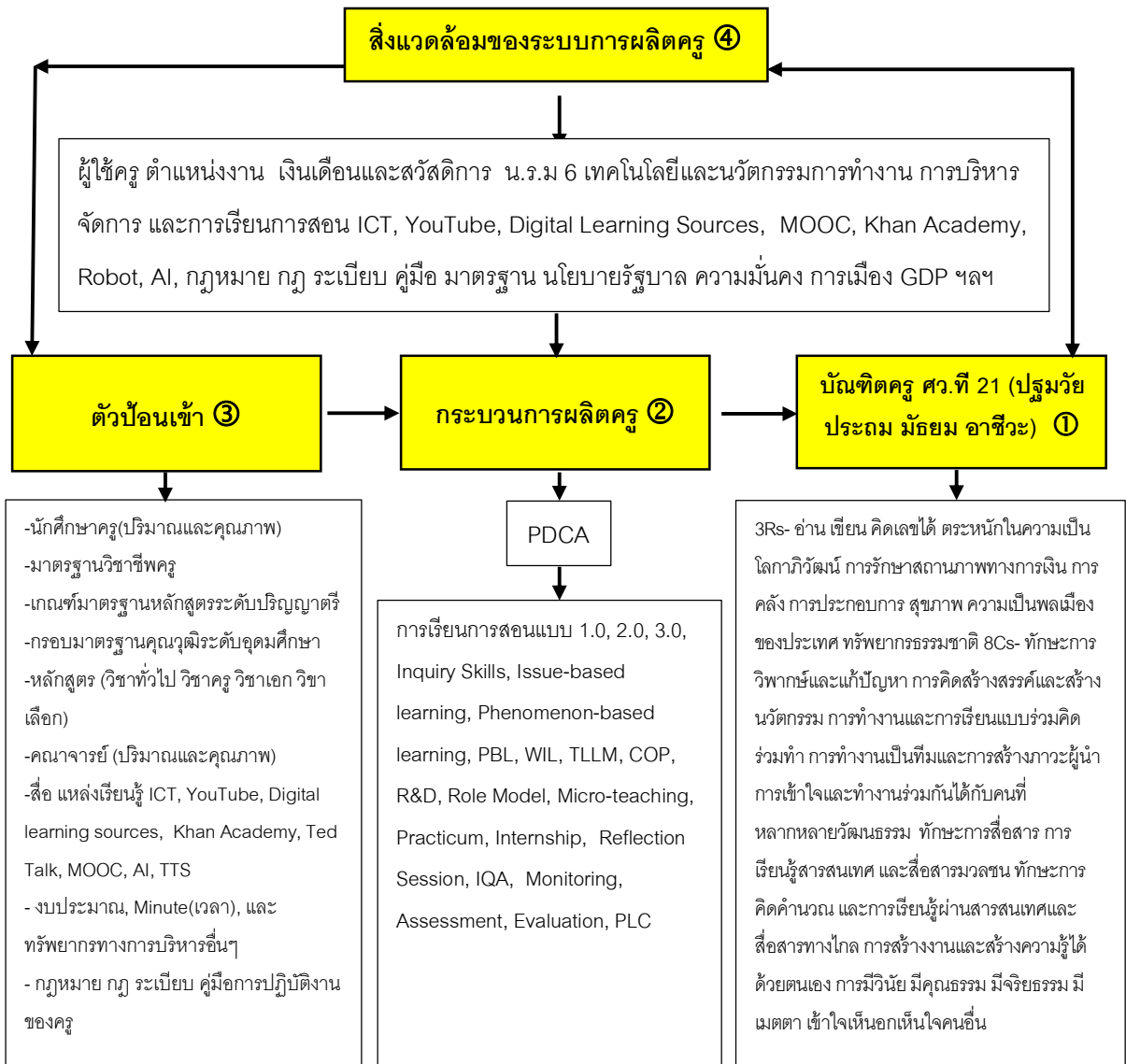

หลักสูตรการผลิตครู: ควรเป็น ๔ หรือ ๕ ปีดี

ดิเรก พรสีมา คณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ในช่วง ๒-๓ สัปดาห์ที่ผ่านมา มีการถามกันว่าหลักสูตรการผลิตครูของไทยควรเป็น ๔ หรือ ๕ ปี ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาก่อนที่จะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวดังนี้

การผลิตครูเป็นระบบ คล้ายๆ กับระบบการผลิตทั่วไปซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยพื้นฐาน ๔ ระบบย่อยคือ (๑) ผลผลิต -output (๒) กระบวนการผลิต - process (๓) ตัวป้อนเข้า - input และ (๔) สิ่งแวดล้อมของระบบการผลิต - environment ดังแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยต่างๆข้างล่าง

เมื่อเป็นระบบ ระบบย่อยทั้ง ๔ ระบบย่อย คือ ผลผลิต กระบวนการผลิต ตัวป้อนเข้า และสิ่งแวดล้อม ของระบบการผลิตจึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แยกจากกันไม่ออก ผลผลิตเป็นผลมาจาก กระบวนการผลิต กระบวนการผลิตจะเป็นอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับตัวป้อนเข้า ทั้งผลผลิต กระบวนการผลิต และตัวป้อนเข้าจะเป็นอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของระบบการผลิต เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นผู้กำหนดว่าเขาต้องการผลผลิตที่มีรูปร่างหน้าตาหรือมีคุณลักษณะเป็นอย่างไร นอกจากนั้น สิ่งแวดล้อมเป็นผู้สร้างและมอบตัวป้อนเข้า มอบและนำเสนอเทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตให้แก่ระบบการผลิต และสิ่งแวดล้อมของระบบการผลิตจะเป็นอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับผลผลิตของระบบการผลิต ดังแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ข้างต้น

จากแผนภูมิจะเห็นว่า คนกำหนดว่า ① ควรจะมีรูปร่างหน้าตา หรือคุณลักษณะเป็นอย่างไรคือ ④ แต่คนที่จะทำให้ ① มีรูปร่างหน้าตาและคุณลักษณะตามที่ ④ ต้องการคือ ② และ ② ก็รับเทคโนโลยีและนวัตกรรมการทำงานตลอดจนเทคโนโลยีการเรียนการสอนและการผลิตครูมาจาก ④ และ ④ ก็เป็นคนมอบตัวป้อนเข้าให้กับ ③ ในขณะที่เดียวกัน ① ก็จะถูกไปเป็นองค์ประกอบสำคัญของ ④ หรือ ④ จะเป็นอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับ ① ทั้ง ①, ②, ③, ④ จึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกันชนิดที่แยกจากกันไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงใน ①, ②, ③, หรือ ④ จะส่งผลกระทบต่อกันเสมอ นี่คือความเป็นระบบ และในทางทฤษฎี Ludwig von Bertalanffy (1956) กล่าวว่า สิ่งทั้งหลายในจักรวาลนี้ ในโลกนี้ ล้วนแต่เป็นสมาชิกของระบบ รวมทั้งอนุภาคนิวเคลียร์ อะตอม โมเลกุล เซลล์ อวัยวะต่างๆ ของมนุษย์หรือสัตว์ สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย [ครู] กลุ่มคน องค์กร ชุมชน สังคม [โรงเรียน] [การศึกษา] [กระทรวง] ประเทศ โลก และระบบสุริยะ ต่างเป็นระบบย่อย และเป็นสมาชิกของระบบที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

วันนี้เราอยากให้นักจิตครูของเราเป็นอย่างไร จะตอบคำถามนี้ได้เราก็ต้องถามตัวเราเองก่อนว่า เราอยากให้เราวชนของเราเป็นอย่างไร อยากให้คนไทยเป็นอย่างไร ผู้เขียนมีโอกาสถามพรรคพวกเพื่อนฝูงในหลายประเทศ ก็จะตอบคล้ายๆ กันว่าอยากให้เราวชนของเขามีคุณลักษณะคล้าย ๆ กับคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ เพราะเรากำลังมีชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ ๒๑ และเมื่อถามเพื่อนครูในประเทศไทยก็จะตอบคล้าย ๆ กันว่าอยากให้ศิษย์ของตนมีคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ ส่วนลักษณะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นอย่างไร ลักษณะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ ในทัศนะของครูคนหนึ่งกับของครูอีกคนหนึ่งจะเหมือนกันหรือไม่ และจะทำให้เกิดขึ้นในตัวศิษย์ได้หรือไม่เป็นประเด็นที่สงสัยกันอยู่

ทุกคนเห็นตรงกันว่าถ้าครูไม่มีคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ คือไม่มีคุณลักษณะตาม ① หรือไม่รู้ว่าคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ มีคุณลักษณะอย่างไร แล้วครูจะทำให้ศิษย์มีคุณลักษณะดังกล่าวได้หรือ เมื่อเป็นเช่นนั้นคนที่จะเป็นครูของประเทศไทยจึงควรมีคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ คือมีคุณลักษณะตาม ① ให้มากที่สุด หรือให้มีมากกว่า และคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากคนในศตวรรษที่ ๒๑ ที่คนในประเทศไทยต้องมีเพิ่มคือความเป็นผู้มีวินัย มีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจคนอื่น มีคุณธรรม และจริยธรรมอันดีงามตามวิถีไทย หรือที่หลายคนเรียกว่ามี Compassion

ถ้าจะให้ครูไทยมีคุณลักษณะตามคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ บวกกับ Compassion กระบวนการผลิตครูของเรา คือ ② ควรจะเป็นอย่างไร ถ้าอยากให้ผู้เรียนได้ 3Rs – reading, writing, and arithmetic ครูและนักเรียนต้องทำอะไร ต้องทำกิจกรรมอะไร ถ้าอยากให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในความเป็นสากลหรือความเป็นพลเมืองของโลก- globalization จะต้องให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอะไรระหว่างเรียน และต้องใช้เวลาานเท่าไรจึงจะเกิดความตระหนักดังกล่าว เช่นเดียวกัน ถ้าจะให้ผู้เรียนได้ทักษะทางเศรษฐกิจ การคลัง การประกอบการ- economy, finance, and entrepreneur หรือให้ได้ทักษะทางการดูแลสุขภาพ - healthcare skills ความตระหนักในการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ -citizenship ความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันดูแลสุขภาพและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม -natural environment จะต้องใช้เวลาานเท่าใด ก็ชั่วโมง ก็วัน ก็สัปดาห์ ก็เดือน ก็ปี

เช่นเดียวกัน ถ้าจะให้ให้นักศึกษาครูได้ทักษะที่จำเป็นสำหรับคนในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้ง ๘ ทักษะคือการคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาในวิชาที่เรียน (critical thinking and problem solving skills) การคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมในวิชาที่เรียน (creative and innovative skills) การสร้างความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม และสร้างภาวะผู้นำในระหว่างเรียนและการนำไปใช้ในอนาคต (collaborative, teamwork and leadership skills) การอยู่ร่วมกันกับคนในหลากหลายวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) การสื่อสาร การเรียนรู้ เข้าใจ ใช้สารสนเทศ และสื่อสารมวลชนในวิชาที่เรียนและนำไปใช้ในการทำงาน (communication, information and media) การคิดคำนวณ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารทางไกลในวิชาที่เรียน และในการทำงาน (computing and ICT) การสร้างอาชีพและความรู้ได้ด้วยตนเองโดยอาศัยวิชาที่เรียนมา (Career and learning self-reliance) และการมีวินัย เข้าใจ เห็นอกเห็นใจคนอื่น มีคุณธรรม และจริยธรรมทั้งในระหว่างเรียนและในอนาคตเมื่อออกไปประกอบอาชีพ (compassion) แต่ละอย่างเหล่านี้จะต้องใช้เวลาในการเรียนและการฝึกงาน

เท่าใด ที่ชั่วโมง ที่วัน ที่สัปดาห์ ที่เดือน ทั้งหมดนี้คิดจากฐานของนักเรียนที่จบ ม.๖ ของไทยปัจจุบัน และเรียนกับคุณจารย์ในสถาบันผลิตครูปัจจุบัน

สิ่งที่พวกเรายอมรับและเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ ณ วันนี้ คือ ถ้าจะให้ให้นักเรียนหรือนักศึกษาได้ 3Rs ก็ต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของ Teaching 1.0 บวกกับ Teaching 2.0 และ Teaching 3.0 โดยใช้ Teacher 1.0, Teacher 2.0 และ Teacher 3.0 คือให้ครูสอนเก่งสอนให้ผู้เรียนได้ทักษะพื้นฐาน – Reading, Writing, and Arithmetic ที่จะนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ สอนโดยคำนึงถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน สร้างโจทย์ แบบฝึกหัด ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความสนใจและมีความหมายต่อชีวิตของเขา กำหนดเป้าหมายในการสอนแต่ละครั้ง วางแผนการสอน วางแผนกิจกรรมการสอนและการนำเสนอเนื้อหาทั้งที่อยู่ในรูปของ theory, principle, research finding, practical guide วางแผนการใช้สื่อ วางแผนการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน วางแผนการจัดสอนซ่อมเสริม (remedial teaching) นั่นก็คือการดำเนินการในขั้นตอนของ P – Planning ของ PDCA

การสอนแบบ Teaching 1.0, Teaching 2.0, Teaching 3.0 อาจทำให้นักศึกษาครูเข้าใจและจำ (understanding and memorizing) ทฤษฎี หลักการ ข้อค้นพบจากการวิจัย และคู่มือปฏิบัติสำหรับวิชานั้นๆ (ที่มีอยู่ ณ ปัจจุบัน) ได้ แต่ไม่เพียงพอที่จะทำให้เขาได้ critical thinking and problem-solving; creative and innovative; collaborative, teamwork, leadership; cross-cultural understanding; communication, information, media; computing and ICT; career and learning self-reliance; and compassion skills หรือที่เรียกว่า 8 Cs ถ้าจะให้ได้ 8 Cs เทคนิคการสอนต้องเปลี่ยนจาก Teaching 1.0, Teaching 2.0, Teaching 3.0 ไปเป็น Teaching 4.0 คือให้ผู้เรียนเรียนแบบ Problem-based learning = PBL ซึ่งจะเริ่มต้นด้วยการเข้าใจในทฤษฎี หลักการ ข้อค้นพบจากการวิจัย และคู่มือปฏิบัติในวิชาทั้งหลายที่มีอยู่ ณ ปัจจุบัน และเกิดความสงสัยต่อไปอีกว่าทฤษฎี หลักการ ข้อค้นพบจากการวิจัย และคู่มือปฏิบัติที่มีอยู่หรือที่เรียนมามีความถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ นำไปใช้อธิบายเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ปัญหาต่างๆ ได้ครบทุกปรากฏการณ์หรือทุกปัญหาหรือไม่ นำไปใช้บำบัดความอยากหรือความต้องการของมนุษย์ได้ทุกอย่างหรือไม่ หรือในกรณีของครู ทฤษฎี หลักการ ข้อค้นพบจากการวิจัย และคู่มือปฏิบัติที่เรียนมาสามารถนำไปใช้กับนักเรียนที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มเรียนเร็ว เรียนช้า สมารถสัน มีปัญหาในครอบครัว ฯลฯ ได้ทุกกรณีหรือไม่ ถ้าไม่ได้ทั้งหมดจะทำอย่างไร จะสร้างทฤษฎี หรือหลักการใหม่ หรือผลิตนวัตกรรมมาใช้ได้อย่างไร

ในความเป็นจริง ปรากฏการณ์ เหตุการณ์ ปัญหา ความอยากรู้วิวัฒนาการ วิวัฒนาการไปตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งทั้งหลายที่อยู่รอบตัวพวกเรา โดยเฉพาะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ICT โรบ็อต และปัญญาประดิษฐ์เปลี่ยนแปลงเร็วมาก งานวิจัยที่เผยแพร่ที่คานาดาเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ บอกว่า ประมาณ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของนักเรียนประถมศึกษาในวันนี้จะออกไปประกอบอาชีพที่มนุษย์ปัจจุบันยังไม่เคยสัมผัส เมื่อเด็กเหล่านี้สำเร็จปริญญา การเข้าใจและจำทฤษฎี หลักการ ข้อค้นพบจากงานวิจัย และคู่มือการทำงานได้ จึงไม่เพียงพอที่จะทำให้เขามีอาชีพหรือประกอบอาชีพได้ ทักษะหรือสมรรถนะที่ คณะครุศาสตร์ต้องให้นักศึกษาครูในวันนี้จึงต้องเป็น 8 Cs ทำให้เขาเป็นคนซึ่งสงสัยและอยากหาคำตอบ หรือที่เรียกว่าทำให้เกิด inquiring mind คณาจารย์ต้องถามให้นักศึกษาครูสงสัย ทำให้เขาได้ปัญหา (problem) หรือกำหนดปัญหาได้ ทำให้เขามองเห็น เข้าใจมูลเหตุของปัญหา (causes of the problem) อยากรู้คำตอบ ค้นหาวิธีการหรือแนวทางที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้ (alternative solutions) จากแหล่งความรู้ต่างๆ จากทฤษฎี หลักการ ข้อค้นพบจากการวิจัย และคู่มือปฏิบัติที่เรียนมา จากแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล จาก YouTube, Khan Academy, MOOC จากคณาจารย์ เพื่อน พี่ พ่อแม่ ประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ เลือกทางเลือกที่ดีที่สุดที่มั่นใจว่าจะแก้ปัญหาได้ นำทางเลือกนั้นมาพัฒนาเป็นโครงการ/โครงการ (project) นำโครงการไปปฏิบัติ รวบรวมข้อมูลระหว่างการทำโครงการไปปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำโครงการไปปฏิบัติ ทดลองทำซ้ำหลายๆ ครั้ง และในแต่ละครั้งก็มีการปรับปรุงโครงการ ประเมินผลลัพธ์ ปรับปรุง ประเมินให้มีความสมบูรณ์ขึ้นเรื่อยๆ (Research and Development = R&D) ในที่สุด นักศึกษาครูก็จะได้ความรู้ใหม่เป็นของตนเอง ทำอย่างนี้จนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตการเป็นนักศึกษา นักศึกษาก็จะได้ทักษะการวิเคราะห์ปัญหา การแก้ปัญหา การค้นหาคำตอบใหม่หรือการสร้างนวัตกรรม ได้ C ตัวที่ ๑ และตัวที่ ๒ (critical thinking and problem solving และ creative and innovative skills) ถ้านักศึกษาทำโครงการเป็นทีม เขาก็จะได้ C ตัวที่ ๓ – collaborative, teamwork and leadership skills ถ้าเพื่อนที่ร่วมทำโครงการมาจากครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สังคม ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ สมาชิกในทีมก็จะได้ C ตัวที่ ๔ คือ cross-cultural understanding ในการค้นหาทางเลือกที่จะนำมาพัฒนาเป็นโครงการ หรือแม้กระทั่งในขั้นตอนของการวิเคราะห์และเลือกปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาเป็นโครงการ นักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือปัญหาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล ออนไลน์ YouTube, Khan Academy, Ted Talk, MOOC คณาจารย์ พี่ เพื่อน พ่อแม่ ประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ จะให้นักศึกษาครู ได้ C ตัวที่ ๕ – communication, information, media

ในขั้นตอนของการนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ นักศึกษาอาจนำโครงการไปทดลองปฏิบัติในสถานศึกษาจริงถ้าเป็นโครงการที่เกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล หรือในโรงงาน ในชุมชน ในห้องปฏิบัติการ ในแปลงทดลองสาธิต ฯลฯ (work-based learning) ได้ปฏิบัติจริงหรือทดลองปฏิบัติ (Micro-teaching) จนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เกิดชุมชนการปฏิบัติขึ้นในคณะครุศาสตร์หรือในสถานศึกษา (community of practice = COP) คณาจารย์ไม่ต้องบรรยายมาก (teach less) เพียงแต่คอยตั้งคำถามและชี้แนะให้นักศึกษาค้นหาความรู้และเรียนรู้ สร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง (learn more) ทำให้เกิดปรากฏการณ์ Teach Less but Learn More = TLLM ขึ้นในคณะครุศาสตร์ นักศึกษาแต่ละคนก็จะเรียนด้วยความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ (active learner) วิเคราะห์ กำหนดปัญหา มองหาทางเลือก ในการแก้ปัญหา นำทางเลือกมาพัฒนาเป็นโครงการเพื่อแก้ปัญหา นำโครงการไปปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง ปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง...ไปเรื่อยๆ จนได้ความรู้ใหม่ หรือนวัตกรรม ก็จะทำให้นักศึกษาครูได้ C ตัวที่ ๖ และ ตัวที่ ๗ คือ computing and ICT และ career and learning self-reliance

ในระหว่างเรียนทั้งใน school classroom และ university classroom หรือในสถานประกอบการ ในชุมชน คณาจารย์ต้องดูแลให้นักศึกษาครูตรงต่อเวลา มีวินัย เข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี ให้ประหยัด ให้ซื่อสัตย์ ก็จะทำให้นักศึกษาครูได้ C ตัวที่ ๘ – compassion

ควบคู่กัน ในแต่ละวันหรือแต่ละสัปดาห์ของการเรียนรู้ คณาจารย์ต้องจัดให้นักศึกษาครูได้สรุปและสังเคราะห์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในแต่ละสัปดาห์ ได้รู้ว่าคุณค่าความเข้าใจของนักศึกษาครูแต่ละคนเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างไร มีอะไรที่เข้าใจถูกต้องแล้ว หรือยังคลาดเคลื่อนอยู่ มีอะไรที่ควรไปศึกษาเพิ่มเติม (reflection session) คณาจารย์จะประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนในทุกชั่วโมงหรือทุกคาบที่มีการสอน หรือทุกครั้งที่มีการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนที่เข้าใจไม่ถูกต้อง เพื่อนนักศึกษาและคณาจารย์จะได้ช่วยกันแก้ไขให้เข้าใจได้ถูกต้อง ทำให้เกิดการติดตาม ประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง (monitoring, assessment, and evaluation) เกิดระบบประกันคุณภาพนักศึกษาทุกขั้นตอนของการเรียนในสถาบันผลิตครู (internal quality assurance)

เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์มีความรู้ที่ทันสมัย สามารถพัฒนาเทคนิคการสอนของตนอย่างต่อเนื่อง คณาจารย์ที่สอนวิชาเดียวกัน หรือรับผิดชอบนักศึกษาครูกลุ่มเดียวกันในภาคเรียนเดียวกัน อาจรวมตัวกันเป็นชุมชนเพื่อการเรียนรู้ในวิชาชีพ (Professional learning community = PLC) จัดกิจกรรมเรียนรู้ เช่น การทำ มคอ. ๓ สัมมนา ประชุมปฏิบัติการ ประชุมนำเสนอผลงาน ศึกษาดูงานด้วยกันในกลุ่ม PLC เดียวกัน และ

ส่งเสริมให้นักศึกษาครูสาขาวิชาเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกัน สถาบันเดียวกัน หรือต่างสถาบันกันทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมกลุ่มเป็น Learning Community = LC เดียวกันโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ social media เช่น LINE หรือ Facebook เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ในบางโครงการ ระยะเวลาในการนำโครงการไปปฏิบัติจนก่อให้เกิดผล มีการประเมิน ปรับปรุง นำไปสู่ การปฏิบัติซ้ำ ปรับปรุง...อาจใช้เวลายาวนาน สถาบันผลิตครูควรจัดตารางการศึกษาให้เกิดความต่อเนื่อง ให้มีการบูรณาการระหว่างวิชา ไม่ให้เกิดการเรียนรู้แบบแยกส่วน เป็นเศษ เป็นชิ้น แต่ให้เรียนรู้แบบบูรณาการทั้ง วิชาชีวคหุ วิชาเอก และวิชาการศึกษาทั่วไป เพื่อเป้าหมายเดียวกัน คือนักศึกษาครูได้ 3Rs เกิดความตระหนัก ในความเป็นสากลหรือความเป็นพลเมืองของโลก ได้ทักษะทางเศรษฐกิจ การคลัง การประกอบการ ได้ทักษะ การดูแลรักษาสุขภาพ เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ความมีจิตวิญญาณครู ตระหนักในคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติและร่วมกันดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้ 8Cs ด้วย

ถามว่า ทั้งหมดนี้จะต้องใช้เวลาานเท่าใด ก็ชั่วโมง ก็วัน ก็สัปดาห์ ก็เดือน ก็ปีจึงจะทำให้ นักศึกษาครูของเราและลูกศิษย์ในอนาคตของเขาได้ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรง ตนในศตวรรษที่ ๒๑

การที่จะทำกิจกรรมใน ② เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ใน ① ได้ เราต้องใช้ตัวป้อนเข้าใน ③ และอาศัย เทคโนโลยี นวัตกรรมการทำงาน และทรัพยากรจาก ④

ในเชิงระบบ ตัวป้อนเข้าพื้นฐานที่ ② ต้องใช้ในกิจกรรมการผลิตครูคุณภาพ (process) ซึ่งคือ ③ ได้แก่ (๑) นักศึกษาครูทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (๒) มาตรฐานวิชาชีพครู (๓) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (๔) หลักสูตรซึ่งต้องพัฒนาขึ้นโดยอาศัย (๑), (๒), (๓) - วิชาการศึกษาทั่วไป วิชาชีวคหุ วิชาเอก วิชาเลือก (๕) คณาจารย์ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (๖) สื่อ แหล่ง เรียน รู้ ICT, YouTube, Digital learning sources, Khan Academy, Ted Talk, MOOC, Artificial Intelligence, Teacher Training School – TTS ฯลฯ (๗) งบประมาณ, Minute (เวลา), Management Resources อื่นๆ และ (๘) กฎหมาย กฎ ระเบียบ คู่มือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ครู

(๑), (๒), (๓), (๔), (๕), (๖), (๗), และ (๘) ต่างเป็นระบบย่อยของตัวป้อนเข้า ซึ่งในทางทฤษฎีย่อม เกี่ยวข้องสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และก็เป็นตัวจำกัดกิจกรรมใน ② คือ process ด้วย เราอาจ วางแผนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้อย่างดี แต่ถ้าได้นักศึกษาครูคุณภาพต่ำ และจำนวน นักศึกษาต่อห้องสูง การกระทำกิจกรรม reflection session ก็อาจไม่ราบรื่น เราอาจต้องการให้นักศึกษาครู

ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลแต่ถ้าระบบไวไฟของคณะครุศาสตร์ไม่มั่นคง (instability) นักศึกษาก็จะเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลได้ลำบาก ถ้ามาตรฐานวิชาชีพครูไม่ท้าทาย ไม่สูงพอที่จะทำให้บัณฑิตครูมีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงตนในศตวรรษที่ ๒๑ บัณฑิตครูก็จะได้ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงตนในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นต้น

มี (๑), (๒), (๓), (๔), (๖), (๗) เพียงพอ แต่ (๕) ซึ่งได้แก่คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพไม่เพียงพอ กิจกรรมใน ② คือกระบวนการก็จะไม่เกิด หรือเกิดแต่ด้วยคุณภาพ บัณฑิตใน ① ก็จะไม่มีความรู้ลักษณะดังที่เราคาดหวัง คือขาด 3Rs ไม่เกิดความตระหนักในความเป็นสากลหรือความเป็นพลเมืองของโลก ขาดทักษะทางเศรษฐกิจ การคลัง การประกอบการ ขาดทักษะการดูแลรักษาสุขภาพ ขาดความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ขาดจิตวิญญาณความเป็นครู ขาดความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและไม่ร่วมมือกันดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และไม่ได้ 8Cs

ในทำนองเดียวกัน การขาด (๗) ซึ่งได้แก่งบประมาณ เวลา และทรัพยากรทางการบริหารอื่น เช่น ความรู้ทางการบริหาร ความร่วมมือจากโรงเรียนฝึกคนเป็นครู (Teacher Training School =TTS) การขาดภาวะผู้นำในคณะครุศาสตร์ การจัดเวลาให้แก่กิจกรรมใน ② ไม่เพียงพอเนื่องจากเวลาเรียนสำหรับแต่ละหัวข้อในหลักสูตรมีจำกัด หรือไม่สามารจัดให้มี reflection session ได้เพราะต้องรีบเร่งไปบรรยายหัวข้ออื่น ไม่มีเวลาเพียงพอให้นักศึกษาได้พัฒนาโครงการ นำโครงการไปปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง นำไปปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง...โครงการอย่างต่อเนื่อง ทักษะที่พึงประสงค์ที่ต้องการจะให้นักศึกษามีก็จะไม่เกิด

ในบรรดาองค์ประกอบย่อยทั้ง ๘ ของ ③ องค์ประกอบย่อยที่ (๕) – คณาจารย์สำคัญที่สุด แม่นว่าองค์ประกอบย่อย (๑) คุณภาพสูง องค์ประกอบย่อยที่ (๒) (๓) (๔) มีมาตรฐานสูง องค์ประกอบย่อยที่ (๖) (๗) เพียงพอ และองค์ประกอบย่อยที่ ๘ เชื้อต่อกระบวนการผลิต แต่ถ้า (๕) ด้วยคุณภาพ ไม่รับผิดชอบ จรรยาบรรณวิชาชีพต่ำ ② ก็จะได้คุณภาพ และ ① ก็จะไม่เกิด

คณาจารย์จึงต้องเป็น role model ให้แก่นักศึกษา และได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูง รับผิดชอบ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

วันนี้มีหลายฝ่ายออกมาพูดว่าเราน่าจะลดเวลาเรียน (Minute) ของนักศึกษาครูลงให้เหลือ ๔ ปี แทนการใช้เวลาเรียน ๕ ปี ด้วยเหตุผลว่า ประเทศอื่นเขาใช้เวลาเรียนแค่ ๔ ปี บ้าง ลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่รัฐและนักศึกษาครูบ้าง ระยะเวลาเรียน ๔ ปี กับ ๕ ไม่ทำให้คุณภาพบัณฑิตแตกต่างกันบ้าง แต่ไม่ได้พูดกันมากนักว่าวันนี้ บัณฑิตครูใหม่และครูประจำการของเราเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง – professional ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๒ ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือยัง คณะกรรมการคุรุสภาซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนี้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐ ของ พ.ร.บ.สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ปฏิบัติหน้าที่

เต็มความรู้ความสามารถหรือยัง เมื่อรู้ว่า ① คือคุณลักษณะบัณฑิต เกิดจาก ② คณาจารย์ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม ② หรือยัง ที่กิจกรรมตาม ② เกิดไม่ได้ เราจะไปแก้ปัญหาด้วยการลดเวลาเรียนลงให้เหลือ ๔ ปี เอาดีๆ ผู้เขียนมองไม่เห็นความสมเหตุสมผล (logic) ของเรื่องนี้เลยครับ เราอย่าไปอ้างเลยครับ ว่าประเทศโน้นประเทศนี้เขาทำอย่างไรอย่างนี้ เพราะแต่ละประเทศมีเหตุผลและคำอธิบายต่างกัน (logic) แม้จะใช้ทฤษฎีระบบเหมือนกัน แต่บริบท ทั้ง environments, inputs, process ต่างกันกับของเรา โดยเฉพาะของประเทศที่ประสบความสำเร็จสูงทางการศึกษา เขามีคณาจารย์ที่มีปริมาณและคุณภาพต่างจากของเรา

ภารกิจของกรรมการคณาจารย์คือการทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูเป็น professional ตามที่กฎหมายบัญญัติ ถ้าลดเวลาเรียนลงให้เหลือ ๔ ปี แล้วจะทำให้เราได้ครูที่เป็น professional ใหม่ วิชาชีพครูจะเป็นวิชาชีพชั้นสูงใหม่ ถ้าไม่เป็น คนที่ตัดสินใจเรื่องนี้ วันนี้ จะอยู่รับผิดชอบอะไรไหม

เราจะไปกวนน้ำให้กระเพื่อมทำไมครับ ทำไมไม่เอาเวลาและทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่ไปปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพของ ② และ ③ โดยเฉพาะคณาจารย์ครับ เพื่อให้ได้บัณฑิตที่เป็น professional ตาม ①

ถ้าไปถามผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และผู้ปกครองว่าครูหลักสูตร ๕ ปีที่บรรจุมาที่โรงเรียนใหม่ในปีนี้มีพฤติกรรมเรียนการสอนแตกต่างจากครูเก่าในโรงเรียนอีก ๖๐, ๗๐ คนที่สอนในโรงเรียนมา ๑๐, ๒๐ ปี หรือไม่ คำตอบมันรู้อยู่แล้วว่า “ไม่แตกต่าง” ไม่ต้องไปทำวิจัยให้เสียเงินหรอกครับ ภายใต้บริบทเดิมๆ ของโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนคนเดิม เพื่อนครูชุดเดิม อาคารเรียนหลังเก่า ห้องเรียนเก่า ห้องปฏิบัติการเก่า อุปกรณ์และเครื่องมือเก่า ใช้ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แหล่งเรียนรู้ก็เก่า จะให้นักเรียนเรียนแบบ project-based learning ก็ไม่ได้ ไม่สะดวก เวลาสำหรับ reflection ก็ไม่มี จะให้นำ project ไปปฏิบัติจริงในโรงเรียนหรือสถานประกอบการก็ไม่ได้ วิธีการคัดคนเข้าเรียนต่อระดับที่สูงขึ้นก็แบบเก่า การประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีของครูแบบเดิม การประเมินครูเพื่อเลื่อนหรือให้มีวิทยฐานะสูงขึ้นแบบเดิม เกณฑ์การขอย้ายแบบเดิม รวบอำนาจการบริหารแบบเดิม ชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์เท่าเดิม ค่าใช้จ่ายรายหัวเท่าเดิม ฯลฯ แต่ไปหวังว่าครูที่จบจากหลักสูตร ๕ ปีจะแสดงตนเป็นแกะขาวในโรงเรียนที่เต็มไปด้วยฝูงแกะดำ ทำอะไรให้แตกต่างจากครูเก่าอื่นๆ อีก ๖๐, ๗๐ คน มันยุติธรรมหรือครับ พอครูหลักสูตร ๕ ปีไม่แสดงตนเป็นเสมือนแกะขาวในฝูงแกะดำซึ่งต่างสายพันธุ์กัน และนานเข้าก็ถูกฝูงแกะต่างสายพันธุ์กลืนสายพันธุ์แกะขาว เราก็เลยมาเสนอขอปรับเวลาเรียนครูลงให้เหลือ ๔ ปีเสีย โดยหวังว่าความเป็นวิชาชีพชั้นสูงของผู้ประกอบวิชาชีพครูจะเท่าเดิมหรือสูงขึ้น จะเป็นไปได้หรือครับ จะสร้างข่าวนี้ขึ้นมากลั่นข่าวอะไร ทำไมไม่คิดพัฒนาผู้อำนวยการและครูในโรงเรียนให้มีความเป็น professional ยิ่งขึ้น พัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ออกกฎหมายเพื่อพัฒนาโรงเรียนฝึกคนเป็นครู (TTS) ออกกฎหมายเพื่อ

งูใจและตั้งดูดีให้ภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคท้องถิ่นเข้ามาส่งเสริม สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการพัฒนา การศึกษามากขึ้น พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนและนักศึกษาให้เป็นแบบ project-based learning มากขึ้น ฯลฯ โอกาสของการเป็นประเทศไทย ๔.๐ ที่ท่านนายกรัฐมนตรีให้นโยบายไว้และอยาก จะเห็นจะได้เป็นจริงใจครับ ไม่เช่นนั้น ท่านนายกก็อาจถูกตำหนิว่าเป็นคนชอบใช้วาทกรรมที่ไม่มีการนำไปสู่การ ปฏิบัติได้จริง

วันนี้นักศึกษาครูในความดูแลของผู้เขียนสับสนและมึนงงกับนโยบายและความคิดรวบรัดที่ขาดทฤษฎี และหลักการอ้างอิงกันมาก ว่าเขาจะเรียนต่ออย่างไร บางคนถึงกับถามว่าเขาควรจะไปเยี่ยมประธาน กรรมการคุรุสภา หรือนายกรัฐมนตรีใหม่ ในรอบ ๕-๖ ปีที่ผ่านมา นักเรียน ม. ๖ ที่เก่งๆ จำนวนมากเลือกเรียน ครู (ดังที่เป็นข่าวตามสื่อมวลชนซึ่งทุกฝ่ายทราบดี) เพราะเห็นว่าวิชาชีพครูจะได้รับการพัฒนาให้เป็นวิชาชีพ ชั้นสูงตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่มีการพูดคุยกันในหมู่นักเรียน ม. ๖ แม้แต่วันนี้ความเป็นวิชาชีพ ชั้นสูงอาจจะยังไม่ปรากฏชัดเจนนัก เพราะบัณฑิตครูหลักสูตร ๕ ปี เพิ่งจะได้รับการบรรจุเข้าไปในโรงเรียนเพียงไม่กี่หมื่นคนในรอบประมาณ ๗-๘ ปีที่ผ่านมา จากปริมาณครูสังกัด สพฐ.ทั้งหมดประมาณสี่แสนคน และ สภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน เป็นต้นว่า สภาพห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูรุ่น ที่ ICT, YouTube, Digital learning sources, Khan Academy, Ted Talk, MOOC, Artificial Intelligence นโยบายการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรายวัน รายชั่วโมง ก็เป็นอยู่อย่างที่เราเห็นๆ แต่ทุกคนยังเชื่อว่าวิชาชีพนี้จะได้รับ การพัฒนาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงในเร็ววัน การที่จะขอลดเวลาเรียนลงให้เหลือ ๔ ปี จะเป็นการตัดสินใจที่ฉลาด หรือ

ถ้าไม่สามารถทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงได้ เราน่าจะเปลี่ยนกรรมการคุรุสภาไม่ใช่หรือครับ ไม่ใช่ มาลดเวลา (Minute) ซึ่งเป็น input ตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (process) ที่จะ นำไปสู่การเพิ่มคุณภาพของ output ครับ

ณ วันนี้ ครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารการศึกษาต่างพูดกันว่าโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับ ภูมิภาคและระดับจังหวัดถูกทำลายจนละเป็นโจ๊กแล้ว ยังจะมาทำให้ระบบการผลิตครูของประเทศ “มูนปาน เตะเห็ด” อีกหรือครับ